C.S. SCHURZFLEISCHI DISPUTATIONES HISTORICAE CIVILES, COLLECTAE, ET...

Konrad Samuel Schurtzfleisch, Heinrich Schmidt, Valenti Gonzaga

Digitized by Google

GUntherus, cujus opus cum auctore confundit Baronius, cujusque de patriâ multi perperam exiſtimant, decepti titulo operis, *Saxonis* nomen & metri legibus, & hiſtoriæ convenienter extulit, ſi non Græcâ lectione, quæ tunc Germanis ignota erat, Ptolomæi, ubi & primò illud invenitur, & unde ejus pronunciandi ratio indubitata deſumitur, tamen imitatione Claudiani conſtare potuit, quippe ex quo aliquid hujusmodi expreſſiſſe videri poteſt, & conſectando ſcriptores pro captu optimos, ornare voluiſſe utcunque has literas, novoque exemplo apud Germanos expolire. Quod cur anonymus Paderbornenſis * non perinde fecerit, condonandum eſt ſimplicitati ævi Carolovingici, quo non pari ſtudio induſtriaque in hac diſciplina eſt deſudatum, ſciuntque Viri docti & intelligentes, Ludovicum Pium nimia pietatis affectatione à ſcriptoribus emendatisſimis Romanorum ſeſe revocaſſe ad ſimilitudinem rudis atque impoliti ſeculi, quod vereretur, ne ex illorum lectione religio detrimentum caperet. Diſertè Theganus Chorepiſcopus cap. 19. *Poëtica carmina gentilia, quæ in juventute didicerat, reſpuit, nec legere, nec audire, nec docere voluit.* Quanquam is haud difficulter recor-

* Equidem huic, ſi forte à profanis & non Chriſtianis Poëtis abhorruit, ante oculos Epiſcopus Arvernorum Cajus Sollius Apollinaris Sidonius, medii ævi ſcriptoribus cum primis notus atque familiaris, Radevico etiam lectus, *lib. 2. cap. 76.* qui etſi alioqui Latinitatis non optimæ ſit auctor, & vixerit ſeculo barbaricis migrationibus corrupto, tamen ſervat metri leges, dum ſcribit: *Quin & Aremoricus piratam Saxona tractus &c.* Cui lucem affundit *Procop. Gorh. I. cum quo conf. Jo. Tilius de reb. Gal. lib. 1. pag. 5. Aub. Miræus Annal. Belg. pag. 70. De piratica Saxonum conſentiunt Oroſius, Eutropius, aliique.*

dari poterat, ſanxiſſe patrem Carolum, ut utraque lingva Græca & Latina, ad quam non planè nihil doctrinæ Poëtarum conferunt, doceretur, quod ſine egregiis auctoribus, quos cumprimis monaſteria Benedictina poſteritati conſervarunt, nemo temere voluit, nemo rectè unquam potuit. Verba Diplomatis Eccleſiæ Osnabrugenſi, primæ literarum in Saxonia matri, anno poſt natum Chriſtum octingenteſimo quarto conceſſi hæc ſunt, quatenus ad meum inſtitutum pertinent: *Statuimus, quia in eodem loco* (Osnabrugæ urbe tranſveſeranæ Saxoniæ) *Græcas & Latinas ſcholas* (quæ ſcriptio, quale id ævum fuerit, arguit) *in perpetuum manere ordinavimus, & nunquam Clericos utriusque lingua gnaros ibidem deeſſe, in Dei miſericordia confidimus.*

2. Mox, quem intelligat Guntherus, deſcriptione Henrici Guelfi indicat, Principis ſtirpe majorum pariter & fama opum fortitudinisque maximi, & Bavariæ Saxoniæque Ducis, propter facta dudum poſteris traditi, omniumque ore celebrati. Cujus inter laudes præcipuum eſt, quòd Leonis nomine auctus ornatusque fuit: quod undenam acciderit, & quæ ejus occaſio cauſaque fuerit, non uno modo narratum eſt. Multi à fabula repetunt, quam doctè refellit *Albertus Cranzius Saxonia lib. 6. c. 34*, Ego ab imagine Leonis, quam in gentilitiis inſignibus uſurpavit, poſtquam Fridericum Ænobarbum infeſtum ſibi habuit, adverſamque fortunam ejus inclementi edicto expertus, in Angliam diſcesſit, atque inde aſportato Leonum inſigni rediit. Id confirmat nummus ex longinquitate illorum temporum allatus in quo & nomen Henrici, & Leonis effigies eſt inciſa. * Non aliter exiſtimavit Cranzius, vereque prodidit, Henricum ad diſtingvenda armorum inſignia Leonem ex Anglia adduxiſſe,

* Leonis effigiem quoque pro inſigni Imperii civilis, ſive ut hodie loquimur, territorialis Brunſvigæ, veteris patrimonii Guelfici, in quod anno M DC LXXI. poſtliniò redacta eſt, civitatis habuit, ut colligitur *ex Abb. Stadenſi an. 1166.* Præter quod Lubecæ, etiam quo illo tempore in ditione Guelforum erat, inſtituit numariam officinam, commerciis, mari Balthico anno M C LX. aperto, peridoneam. *V. Helmold. Chr. Slav. lib. 1. cap. 85.* & conf. Arnold. Lubecenſis lib. 3. Chron. Slav. cap. 5.

adduxiſſe, *Sax. lib. 2. c. 24. Henr. Meibom. in aurea bulla Andronici p. 211. Gabriel Bucelinus, qui magnam laudem promeritus eſt ſcribendis Guelforum rebus, in hiſtoria Agilolſingica p. 414. ſeq. Johannes Baptiſta Pigna in hiſtoria Ateſtina, præſtanti ſanè opere ac luculento, in quo cum præclarè de Ateſtinis, tum de Guelfis, quippe ab illa ſtirpe ortis, lib. 2. ſeq.* Quod argumento ſit, Henricum in laude poſuiſſe hoc nomen, atque illo ipſo poſteris teſtatum reliquiſſe, talem eſſe virtutem ſuam, quæ neque ulla calamitate, neque rebus adverſis frangeretur, jamque multis & magnis rebus ſpectata cognitaque eſſet. Propterea eum cupido inceſſit urbis condendæ & à nomine ſuo appellandæ, ut omnes intelligerent, hoc quoque monimento propagare memoriam ad poſteros, & gloriam nominis pariter ac potentiam tueri munireque voluiſſe. Diſertè Helmoldus. *Tunc ædificavit Dux civitatem novam ſuper flumen Wochenicze, non longè à Lubike, in terra Racesburg, cœpitque ædificare & communire. Et appellavit civitatem de ſuo nomine Lewenſtatt, quod dicitur, Leonis civitas, lib. 1. Chron. Slav. cap. 85.* Cujus magni excelſique memoriam etiamnum conſervare Lovvenburgum, rentur *Mel. b. Nebel. in Chronographia, Johannes Theodorus Sprenger in lucerna pag. 356.* Contra quos nolo equidem contendere, illud tamen diſſimulare non poſſum, ſcriptores veteres, quorum auctoritas apud me valet, ejus originem non Henrico Guelfo Saxoni, ſed Bernhardo Aſcanio Saxoni acceptam ferre. In quam ſententiam *Arnoldus Lubecenſis Chron. Slavor. lib. 3. cap. 1. hæc ſcripſit: Dux Bernhardus in ipſo tempore cœpit ædificare Lowenburg ſuper littus Albiæ ad Orientalem plagam Ertenéburg.* Quod ex eo repetit Albertus Cranzius *Saxon. lib. 6. cap. 44.* Etſi autem primordia ſumtorum à Leone inſignium ab Henrico, cui inde additum cognomen eſt, meritò cepi, tamen haud neſcio reperiri, qui ad Henricum ſuperbum, ejus Patrem referunt, nullo autem veræ antiquitatis documento, quod hic valeat, ut tale quid perſuadeatur. Illud verò omninò eſt memorabile, quod tradit Methodius, jam ſuâ quoque ætate Saxones Leonis imaginem in nummis circumtuliſſe, *apud Iren. exeg. l. 2. cap. 25.*

3. Sequitur, ut videam, quas regiones complexus fuerit Henrici Leonis principatus. Sed eas ſigillatim non enumeravit Guntherus, nec pangentis verſibus tam aptè & rotundè enumerare potuit,

8 6

tuit, neque ex præſenti inſtituto neceſſe habuit, contentus deſcriptione *Noricæ telluris*, quæ cum in ditione Leonis eſſet, tum ampliſſimas provincias clientelasquè continebat. Ado Viennenſis Noricos interpretatur Bajoarios *Chron. an. 866.* * Otto Friſingenſis eundem ſanè Ducatum Noricum, quem aliàs Bajoaricum extulit, ejusque metropolin Ratisbonam, poſtea de poteſtate Ducum exemtam, quàm Ducatus iſte Schirenſes cum Guelfis commutavit, *de geſtis Friderici I. lib. 2. cap. 28.* Neque eo ſeciùs explicat Otto Sanblaſianus, & quia Otto Friſingenſis anno cIↃ cLIX. ſcribere deſiit, ſimul tradit, quemadmodum Ducatus Noricus, qui unus inter totius Germaniæ Principatus facilè eſt antiquiſſimus, ad Ottonem Palatinum Wittelsbachium, origine Schirenſem, permiſſu beneficioque Friderici Ænobarbi pervenerit, atque adeò abalienatus à Guelfis, in externum jus poteſtatemque redactus fuerit, *append. ad lib. 7. chron. Otton. Friſing. cap. 24. Abbas Urſpergenſis anno M C LXXIV. Abbas Stadenſis anno M C LXXX. quo ſententia proſcriptionis in Henricum lata eſt, Chronicon Reichberſpergenſe à Chriſtoph. Gewoldo editum, & Chr. Lauterbergenſe anno eodem.* David Blondellus paulò alias init rationes, & numerat annum M C LXXXI. *genealog. Franc. p. 159.* ** Perperam, ſive de ſententia, ſive de ſententiæ executione quæſtio inſtituatur. Sententia enim quando promulgata ſit, jam tum probavimus. Cætera res quemadmodum acta fuerit, monumentis commendavit *Gerhardus Stederburgenſis in hiſtoria de Henrico Leone*, unde per ſe quilibet intelligit, Fridericum Ænobarbum ejus opprimendi occaſionem quæſiviſſe, & cum offerretur, libentiſſimè arripuiſſe, cujus certè capitale odium, quod in Guelfos effuderat,

* De Veteris Norici finibus doctè commentati ſunt Marcus Velſerus in libris rerum Boicarum: Joh. Aventinus an al. Boj. l. 1. 2. Hier. Megiſerus Chr. Carinth. lib. 3. Ut nunc nil ex Ptolomæo afferam huc atque addam. Ab Noricorum populo dictum eſt *caſtrum Noricum*, ſive Norimberga, *apud Otton. Friſing. l. 1. cap. 16.* Abbas Urſpergenſis *caſtellum Nurinberc.* appellavit, *Ann. 1105.* Quod ut mutaverit dominos ſuos, alibi dicetur.

** Ibidem non rectè Angrivarios cum Angariis, ſive Angris confundit.

derat, tandem in Conradini caput excidio Hohenſtauffiæ ſtirpis eſt vindicatum. *V. Thom. Fazellus de Rebus Siculis decad. poſt. lib. 8. cap. 3. Felinus Sandeus epit. de reg. Sicil. cap. 17. Leonard. Aretinus hiſt. Florent. lib. 3. Pandulph. hiſt. Neapol. lib. 4. Jo. Aventinus Annal. Boj. lib. 7. Martinus Cruſius annal. Svevic. lib. 2. part. 3. cap. 19.*

4. Etſi verò Ænobarbus eam multò acerbiſſimam ſententiam dixit in conſilio Principum, quod inde ab ultimis reipublicæ Germanicæ initiis ſanctiſſimum fuit, tamen affirmavit Henricus, Imperatorem præter exempla majorum de ſe ſtatuiſſe atque judicaſſe, ut indicat *Arnoldus Lubecenſis Chron. Slav. lib. 2. cap. 24.* Eodemque inſtituto non multò poſt commemorat Ænobarbum, ut maximè ſignificationem dediſſet reſtituendi in dignitatem Henrici, tamen eum reſtituere, in animo non habuiſſe, ſive odio, ſive invidia erga Guelfos, *lib. eod. cap. ult. Chron. Brunſ. H. Bunting. pag. 164.* Quod cumprimis exaggeratur in hiſtoria Præſulis Stederburgenſis, qui & conſiliorum Henrici conſcius, & actorum peritus fuit, & hujus rei cauſa legationem quoque ad Imperatorem obiit, qui memoriæ tradidit, Ænobarbum benignè quidem eſſe pollicitum, ſed nihilominùs mitigari non potuiſſe, ut propinquo Principi gratiam ſuam confirmaret. Quæ conſtantia aliàs bona & laudabilis fuit,* cum ſuam imperiique auctoritatem contra machinationes Pontificum tueretur, apud *Radevicum lib. I. cap. 10. Gubelinum, & qui ex eo narrat, Monachum Nusſienſem Chron. magn. Belg. p. 180.* Nunc tamen ea Henrico moleſta fuit atque gravis, quando quid ſecum actum fuerat, in animo reputabat.

5. Verum quæ cauſa fuerit, cur imperatores Svevi Henricum Leonem tam acerbè inimiceque inſectarentur, paulò diligentiùs hic

* Pontifici ſtudet Arnoldus, alioqui verax & diligens ſcriptor, dum aſſeveratione ſua confirmat, Fridericum *excommunicationem meruiſſe*, de cetero *nullam regni ſui deminutionem pati voluiſſe*, *lib. 2. cap. 32.* Quo animo etiam fuit, invicto ſanè & contra omnes molitiones firmo, Otto IV. Henrici Leonis, de quo hic commentamur, filius, qui inſtaurare collapſam imperii majeſtatem, & vindicare ejus jura omnibus modis allaboravit, *Chron. Lauterberg. Anno M C CXI.*

hic eſt perquirendum, qvùm fontes atque capita diſſidiorum à me demonſtrantur. Ea autem dum reputo mecum & cogito, venit in mentem Ottonis Friſingenſis, Friderici I. Imperatoris patrui, * & in curia ejus præclarè verſati, rerumque ab eo geſtarum cumprimis periti, & ſocii interdum atque adjutoris. Qui ſincerè hæc talia expoſuit, & rectè monuit atque graviter, Henricum ſuperbum Lotharii Saxonis Imp. cujus gener erat, cauſam pariter & odium ſuſcepiſſe, & cum pace frui poſſet ac ſecundis rebus, ſtudio ſoceri infeſtaſſe Hohenſtauffios, Saliquorum proximè extinctorum, quorum cum ultimo Henrico V. magnas ſimultates Lotharius habuit, cognatos atque hæredes. Erat inter hos Fridericus Sveviæ Dux, Henrici ſuperbi affinis, cum quo non conveniebat Lothario, quòd ſciret, imperium ſuum graviter ferre Svevos, & contra ſe contendere ac cogitare, quemadmodum auguſta dignitas Friderico Sveviæ Duci prærepta, ** à Saxonibus rurſus ad Svevos deferri poſſit.

* Vid. epiſtola Friderici Ænobarbi ad ipſummet Ottonem Friſingæ Epiſcopum perſcripta, & hiſtoriæ de geſtis Friderici I. inſerta, *lib. 2. cap. 30.* Monachus Nusſienſis ſtylo ſuo fratrem Imperatoris Conradi (curiæ diplomatumpue formulam imitaturus, regem duntaxat Romanorum dicere debuit) ex matre nominat: haud dubito, Conradi regis fratrem uterinum nominare voluiſſe, *magn. chron. Belg. an. 1138. conf. Chr. Reicherſp. an. 1155. Aub. Mir. annal. Belg. pag. 730.* Atque id ſanè pro certo conceſſoque omnes ſumunt, eum deſcendere ex ſtirpe Imperatorum Saliquorum, ſive ut loquitur Urſpergenſis, *ex generatione Henricorum.* Cui, imperante Maximiliano I. Cæſare, tantus honor eſt habitus, ut præſente eo in divos referretur, *Martin. Cruſius Annal. Svev. part. 2. lib. 9. pag. 365. & part. ead. lib. 10. pag. 412.*

** Vid. Abb. Stadenſis 1126. Friderici Ducis, qui ante prenſabat imperii dignitatem, quàm obtineret Lotharius Saxo, frater fuit Conradus III. cujus ambitus turbas excitavit, quando partum Lothario auguſtum decus eripere nitebatur. *Otto Friſing. l. 1. de geſt. Frid. I. cap. 16. & Chron. lib. 7. cap. 17.* Ea verò ſpe cum vivo Lothario fruſtraretur, tum ipſo mortuo, & voti demùm compos factus, & Henrico Lotharii genero, vincentibus Francorum Svevorumque ſuffragiis, eſt prælatus, apud

ſit. Quod ne fieret, providebat Lotharius, retinendæ auguſtæ dignitatis, & in Guelfis, quos Saxoniæ Duces creaverat, quosque con-

apud eundem *lib. 1. de geſt. Frid. I. cap. 22. & Chron. lib. 7. cap. 22.* Hunc monachus Nusſienſis appellat Lotharii æmulum, ac memorat propter neceſſitudinem Saliquam (fuit enim Henrici Saliquorum maſculæ ſtirpis ultimi ex ſorore nepos) Henrico ſuperbo, majori alioqui potentia innixo, & propter contractum cum Gertrude Saxo Supplinburgia matrimonium, par ex affinitate jus, niſi veniſſet in invidiam, adepto antepoſitum fuiſſet. Nam ſi diſceptatio ſtricti juris inſtituenda fuerat, neque Conrado Hohenſtauffio, neque Henrico Guelfo propter fœminas, quæ nullum ſuccedendi jus, neque in imperio Romano, neque in regno Germaniæ unquam habuerunt, neque ad id acquirendum per naturam ſui ſexus, qui ſemper ab imperiis & regnis maſculinis, qualia æterno fœdere juncta corpus Germano Romanum continet, habiles naſcuntur. Quod eò magis hic locum habet, quia Germanorum imperium Romanum, de quo victuris ad poſteritatem monumentis commentatus eſt Vir noſtrâ laude major *Hermannus Conringius*, in Henrico V. ſucceſſionem hæreditariam cum jure electionis jam diu ante commutaverat, fueratque adeò in arbitrio Principum eligere, quem eligendum è republica judicabant. Proinde ad laudem Lotharii pertinet, quod de eo affirmat Friſingenſis, *Voto* (ſuffragio) *omnium* imperii Principum (nondum quippe tunc electores inſtituti erant, atque eam adeò ob cauſam Bucelinus Henricum ſuperbum & Leonem perperam Saxoniæ electores nominat *in hiſtoria Agilolfingica pag. 397. & part. 3. geneal. p. 41.*) *renitentem valde, ac reclamantem*, ad regnum (Germaniæ, cui ſupremum jus in Romam, & libera ac perpetua poteſtas eligendi Romæ dominos, qui ideò imperatores auguſti Romanorum appellantur, eſt annexa) *tractum eſſe*: quo eum purgat de ambitu, licet Abbas Stadenſis commemoret, ipſum ſeſe obtuliſſe, quod certè etiam vitio caret, addatque, paulò poſt operâ Moguntini Antiſtitis benevolentiam Principum eſſe conciliatam, ut ſuffragiis eum ornarent, *an. 1126.* Alii pertimeſcendam ejus potentiam cauſati ſunt, *Friſing. l. 7. c. 22.* cujus tanta ſub illud tempus fama fuit, ut major titulus ipſi vulgò tribuatur, quàm iſto ævo in Principem imperii conve-

B niebat,

connubio & amicitia ſibi junxerat, continuandæ cupidus, unde lites ortæ ſunt atque æmulationes, quibus cum reipublicæ, tùm familiis iſtis multò potentiſſimis magna pernicies eſt allata V. *Friſingenſis*

niebat, apud *Franc. Iren. exeges. lib. 3. cap. 60.* Forma hæc eſt. *Henricus* (ab æmulis ſuperbus dictus) *Dei gratia* (hujus formulæ uſus ante eum invaluit, recteque ſe habet, modò cætera æquè rectè ſe habeant) *totius Saxoniæ* (atqui ab ipſomet Lothario, priusquam Henricum ſibi generum conciliaverat, Comitatus Nordalbingiæ, qui inſigniores Saxoniæ transalbinæ partes complectebatur, aliò delatus atque Adolpho ſtirpis Schovvenburgicæ Comiti attributus fuit, quod indicatur diplomate dato anno 1106. quo Guelfi duntaxat erant Duces Noricorum, id eſt, Bajoariæ & Marchiones Orientales) *ac Bajoariæ* (ordo ſcribendi non ſervatur: ſive enim origo & antiquitas Ducatuum Bajoariæ & Saxoniæ, ſive acquirendi tempus, ſive ſtylus ipſorummet diplomatum conſideretur, non congruit iſta tituli ſcriptura cum ævo illo atque uſu curiæ Guelficæ) *Rheni palatinus* (immò verò ſi ita legendum eſſet, cum adjectione, ut aliàs ſolet, efferri debuiſſet: Comes Palatinus Rheni, qui titulus non ab Henrico Catuli filio, ſed ab Henrico ejus nepote eſt uſurpatus, poſteà autem eo extincto conceſſu beneficioque Friderici II. ad Ludovicum Ottonis Wittelsbachii, in cujus laudes *Radevicus lib. 1. cap. 18.* effunditur, filium delatus, atque ab ejus familiæ poſteris ad hunc diem usque retentus fuit) *Brunſwigi, Luneburgi, ac de Northem Comes* (at tunc nullus Brunſvvigæ & Luneburgi comitatus fuit. Etſi enim Otto ab Alberto Abbate vocatus eſt, *Dominus de Luneburg*, & paulò poſt *Dominus de Brunſwig, Chron. an. 1227.* tamen nullum monumentum occurrit, in quo is, aut ullus Saxo-Guelfus ſe Comitem Brunſvvigæ & Luneburgi ſcripſerit. Quæ dominia Fridericus II. ultimus ex Hohenſtauffiis Imperator Auguſtus (Conradus IV. enim tantùm Rex Romanorum fuit) anno 1235. auxit ornavitque honore Ducatuum Brunſvvicenſis & Luneburgenſis, *Abb. Stadenſis an. alleg. Rud. Diephold. geneal. hiſt. pag. 82.* Tabulæ integræ atque inviolatæ ſuperſunt apud *H. Meibomium op. hiſt. pag. 503. ſeq.* Comitatus Northeimenſis eſt quidem multò antiquiſſimus, faten-

genſis lib. 1. de geſt. Frid. I. cap. 16. & 18. ubi rem omnem declarat, & unde hujus diſcordiæ principia ducenda ſint, tradit. In eam ſententiam ſcribit Urſpergenſis, Henricum ſuperbum, mortuò ſocero * ad Cæſaream dignitatem conſequendam omnia conſilia re-

te ipſo Irenico *exeg. lib. 3. cap. 62.* ſed non memini, ad diſtingvendum Ducum Guelforum titulum fuiſſe adhibitum) *omnium inter Alpim ac Rhenum dominus* (latè eum imperaſſe, & hoc nomine gloriatum fuiſſe, refert Otto Friſingenſis *Chron. lib. 7. cap. 23.* Credoque ſanè his rebus factum, quod ſuperbus diceretur, ut qui affirmare ſolitus eſſet, *regnare ſe à mari uſque ad mare, id eſt, à Dania uſque in Siciliam.* Similiter de ejus filio Henrico Leone tradit Joh. Aventinus, *à ſinu penè Hadriatico ad ſinum Codanum, Oceanumque Germanicum* fines Ducatus ſui extendiſſe: *lib. 6. annal. Boj. pag. 516.* Neuter tamen illorum tam vaſto titulo eſt uſus, quippe quòd ejusmodi luxuria titulorum non fuit ex uſu illius ævi, ne quidem inter Imperatores ac reges. Atque ex dictis ſaltem intelligi poteſt, quanta rerum commutatio ſequatur æmulationem potentium familiarum, quæ & obeſſe ſibi & prodeſſe mutuò poſſunt. Tum verò iis exemplis ipſi etiam monentur Principes, ut cogitent incrementa ac deminutiones, & ſecundas adverſasque res auctore Deo ſibi evenire, quo animos ad pia juſtaque imperia attendant, quod ſeriæ & gravis Philoſophiæ caput quoque attingit *Friſingenſis Chron. lib. 7. cap. 17. 23. & 24.* Præterea non tam magnitudine virium, quàm charitate patriæ firmari patriam, & florere ſummas poteſtates. Demum propter vitandas turbas utiliorem eſſe imperiis ſucceſſionem, quàm electionem, quod tantò magis olim ætate Henrici ſuperbi in republica Germanica locum habuit, quia tunc jus eligendi imperatores ad omnes imperii Principes ſpectabat, qui quam ſæpe adverſus ſe contenderint ſuffragiisque certaverint, triſtis ſuperiorum ſeculorum eventus docuit, fuitque hæc omnino cauſa, cur imperio in electionem verſo, etiam poſt Henrici V. tempora aliquid ex ſucceſſione, vel quaſi relictum fuerit.

* In Saxonia e's veſerana Lutheræ (Königs Luther) monaſte-

tuliſſe, & imperii inſignia retinuiſſe tantiſper, dum à Principibus conſuleretur in medium, & idonea ratio reperiretur eligendi ſucceſſoris, atque excitata Guelfos inter & Hohenſtauffios diſſenſio tandem ſopiretur, *Chron. an. 1138.* Quod longè aliter cecidit, ac putaverat Henricus, propterea quòd Franci Sueviq́ue æmulatione potentiæ Saxonibus infeſti, eligerent Conradum III. veterem Lotharii imperatoris æmulum, & Henrico Leonis patri, qui auguſtam concupiſcens dignitatem, ejus ſpem prævertere cogitaverat, maximè infenſum, usq́ue eò quidem, ut nollet duos ducatus ab uno principe poſſideri, * non ut juri, ſed quò iræ ſuæ ſerviret, & cum non eſſet in ipſius poteſtate opprimere Guelfos, hac duntaxat ra-
tione

rio ab ſe ædificato, & poſt eum gener Henricus ibidem, tumulo eſt illatus, *Abbas Stadenſis an. 1137.* Friſing. *Chr. l. 7. c. 25.* Quem vicum ab Auguſto hoc Imp. Ordinis Benedictini domicilio nobilitatum illuſtravit pugna Tillii cum Chriſtiano IV. commiſſa, *Thomas Carvaeus epit. rer. Germ. an. 1526. Carolus Carafa comment. de German. ſacr. reſtaurat. p. 304. edit. Francof.* Lotharii laudes *Petrus Diaconus Caſſinenſis* complexus eſt, ſincerè quidem ac liberè, usque eò ut illi in cauſa Pontificia Abrahamus Bzovius convitium dicat, *lib. XII. hiſt. Eccleſ. an. 1131.* Qui Norbertum inprimis adhibuit conſiliis, ac ſocio itineris in Italiam ſuſcepti uſus eſt quem poſt Archiepiſcopatui Magdeburgico impoſuit, Ordinis Præmonſtratenſium auctorem, *Urſperg. anno 1126. Trittenhemius Chr. Hirſaugienſ. anno 1127. Andreas Werner Chron. Magdeb. in Norbert. XIII. Archiep.* Qui adeptus eſt à Pontifice primatis Germaniæ titulum, atque ejus exuviæ Anno 1626. ſiniſtro, ut tunc multorum ſententia fuit, cui anno 1631. triſtis eventus fidem fecit, tranſportatæ ſunt Pragam, retinentibus verò ſacerdotibus & plebe, annuente contra Urbis Senatu, *Nic. Bellus Laur. Auſtr. part. 2. lib. 11. pag. 78. Ad. Brachel. an. 1626. pag. 133.*

* Certum me hujus rei facit *Helmoldus*, *Chron. Slav. lib. 1. cap. 54.* cum docet & commonefacit, Conradum (hujus nominis, quod diplomatts etiam præſcribit, II. in ſerie regum Romanorum, III. in ſerie regum Germaniæ) ita exiſtimaſſe, & non ſolùm Bajoariæ, verùm
etiam

tione atque inſtituto vires ipſorum labefactaret, & potentiæ ex propinquâ Bajoariâ formidabilis nervum incideret: contra ſe atque Sveviam, in qua Hohenſtauffiorum opes innitebantur, magis firmaret, & memor ſuperioris rerum ſuarum inclinationis, poſſeſſionem imperii cumprimis fundaret, & ſummoto ex finibus adverſario, non ſibi tantùm, ſed etiam poſteris conſervaret.

6. Nec fortuna Conrado regi defuit, & quod voluit, ex animi ſententia eſt conſecutus, ſive quod Henrico nimiùm rebus ſuis fiſo * ſecuritas obſtaret, ſive quod Epiſcoporum Guelficæ magnitudini invidentium machinationibus impediretur, rerumque adeò Saxonicarum, quas florentes iſti æquo animo ferre non poterant, facies immutaretur. Namque tanta erant duorum horum Prin-

etiam Saxoniæ ducatum ab eo abalienare, & in Albertum Urſum Marchionem Soltvvedelenſem, qui ea de cauſa titulo Ducis Saxoniæ anno M C XL. ſe ſubſignavit, conferre voluiſſe. Ex eo repetunt *Abbas Stadenſis chron. an. 1138. Albertus Cranzius Saxon. lib. 6. cap. 8. Conf. Johannes Trithemius in Chron. Hirſaugienſi an. 1138.* Id verò quale ſit, & quo jure nitatur, nunc videbimus. Sanè enim ipſe ſibi contradixit Conradus cum ita ſtatueret, quippe qui Alberto Urſo jam ante Marchioni, eique Principi novum Principatum, impertiri, conſtitutum habuit, atque adeò ſine dubitatione voluit, uni duos ſubeſſe principatus, in quo reverà nil ineſt pugnans, atque à ſtatu Principis alienum: neque difficile eſt, tale quid ex omni memoria confirmare, & ſaltem in præſens mihi ſufficit, id etiam pertinere ad imperii Archiprincipes, ut in Sigismundi imp. tabulis anno 1434. editis vocantur, ſiquidem ipſe, de quo nunc loquor, Sigismundus uno eodemque tempore duos Electoratus, Bohemicum pariter & Brandenburgicum, habuit, quorum hunc, vivo patre Carolo IV. quem is ab Ottone Bavaro, ejus ſtirpis Marchione ultimo emerat, illum fratre Wenceslao, qui ſalvo regni Bohemici jure à loco imperii dimotus fuerat, mortuo acquiſivit, & utrumque conjunxit, *Jo. Dubravius hiſt. Bohem. lib. 22. 24. 25. Melch. Goldaſtus* Reichsſatzung. *part. 2. an. 1426.*

* Vid. *Friſing. Chr. l. 7. c. 23. & de geſt. Frider. I. libr. 1. cap. 22. Trithemius Chr. Hirſaug. an. 1172. Conf. Urſperg. an. 1139.*

9 0

cipum, quamlibet popularium & affinium, † odia, ut appareret, ea non poſſe niſi alterius exitio terminari. Sed Conradi regis gratiâ principum innixi fortuna prævaluit, qui Henricum ſuperbum opibus atque potentiâ ſibi inviſum, ducatu Bojariæ mulctavit, ** & poſt excito in æmulationem Alberto Urſo, Ducatum quoque Saxoniæ in prædam, ac veluti præmium navandæ ſibi contra Henricum operæ oſtentavit. Utrumque verò, defuncto Conrado, Henricus Leo recuperavit, & excepta duntaxat Marchia Bajoariæ, *** quæ anno M C LVI. ad Henricum Leopoldi filium delata eſt, juſſu decreto-

† *Arnold. Lub. lib. 2. cap. 24.* ubi Henricus Leo pronunciavit, *Sveviâ ſe eſſe oriundum*, in qua Hohenſtauffii etiam aborigines fuerunt. De affinitate, quæ inter illos per Judithæ matrimonium coaluit, vid. *Friſing. lib. loc. ſupr. alleg.* Cujus hæreditarii inter propinquos neceſſariosque odii exemplum inter Guelfos & Aſcanios memorat *Helmold. Chron. Slav. lib. 1. cap. 54.*

** *Otto Friſing. lib. 7. Chr. c. 23. Urſperg. Chr. an. 1139.* Proinde Leopoldus in tabulis publicis ſcripſit ſe Ducem Bajoariorum, ut videre eſt apud *Reichersbergenſem, an. 1141.* quo deceſſit Leopoldus cognomine junior, *ibidem.* Nihilo ſeciùs eum uſurpavit Henricus Leopoldi filius usque ad annum M C LVI. quo Henricus Leo juri in Marchiam Orientalem (*Marchiam Auſtriæ*) antea Ducatui Bavariæ lege beneficiaria obnoxiam inſolidum renunciavit.

*** *Otto Samblaſianus cap. 6. Otto Friſing.* de geſt. Frid. I. *lib. 2. cap. 28.* Cujus rei fontes veriſſimaque capita ſunt in diplomate An. M C LVI. Henrico Marchioni Auſtriæ conceſſo, ubi Henr. Leo *ceſſit & renunciavit omni juri & actioni, quas habebat ad dictam Marchiam* (Bajoariæ quæ aliàs Marchia orientalis, ſive Auſtriæ dicitur, ut à Marchia orientali, citra Albim ſita, cujus Detmarus meminit, diſtingvatur) *cum omnibus ſuis juribus & beneficiis.* Antea enim Auſtria fuit Marchionatus Bavariæ beneficiarius, qualis pòſt eſſe deſiit, qvùm Ducatus dignitatem ſuſcepit, & nullo interjecto ad imperium pertinere cœpit. *V. Aub. Miræus not. Belg. c. 159. Melchior Goldaſtus conſt. imp. tom. 1. an. 1156.* perperam enim præſcriptus eſt annus 1166. *Jo. Trithemius Chr. Bavar. pag. 109. Chriſtoph. Lehmannus in erudito Chron. Spirenſ. lib. 5. c. 65.*

cretoque Friderici Ænobarbi iterùm ditioni ſuæ adjunxit, ac retinuit, usque dum ipſi apud imperatorem invidia conflaretur, & Ducatus Saxoniæ ſimul cum Bavarico ei adimeretur, relictis ſolùm iis poſſeſſionibus & provinciis, quæ ad liberum ac nulli obnoxium Guelforum patrimonium pertinebant. * Quam fortunam Dux maximus æquo animo tulit, & quia eam corrigere non potuit, fortiter ſuſtinuit, ac res adverſas conſtantiâ vicit, neceſſitatique parens ſummam virtutem retinuit, & ſive arma, ſive pacis negotia tractaret, per ſe ſponte ad gloriam incitatus, magnanimitatis laudem item conſervavit, dignus imperio auguſto Princeps, niſi Ænobarbus imperaſſet. ** Cumque hæc talia eximia ſint, & valeant ad amplificandam Henrici Leonis fortitudinem, tùm ævo noſtro gratulandum eſt, tanti ardorem animi

ſuſ-

* Poſſeſſiones in patrimonio Guelforum numeratæ nemini, nec imperatori, obnoxiæ fuerunt, eoque formula proſcriptionis non ad has, ſed duntaxat ad imperio beneficiarias pertinuit, *Arnold. Lubecenſ. Chron. Slav. l. 2. c. ult. Chronic. Riddagshuſanum pag. 1. 2. H. Meibom. op. pag. 489. ſeq.* Quod indicio eſt, inſignes Saxoniæ cis-veſeranæ provincias, agro Brunſvicenſi & Luneburgenſi comprehenſas primùm imperante Friderico II. cum anno 1235. dignitatem Ducatuum reciperent, factas eſſe imperio beneficiarias, antea ſui juris & liberas, ac expertes omnis clientelaris beneficiariique nexus.

** Genealogia Henrici Leonis vid. apud *David Chytraum Saxon. pag. 55. Eliam Reuſnerum oper. Genealog. in ſtirpe Guelfica, H. Meibom. opuſc. hiſt. in relict. apol. pag. 426. Gabriel Bucelinum, aliosque.* Ejus epitaphium extat in Chronologia D. Chytræi, quæ anno 1586. emendatiùs conſilio monitoque Meibomii Helmæſtadii eſt recuſa, ſuppeditatis ab eodem verſibus, quibus epitaphium continetur, anno 1195. Chron. Riddagshuſanum pag. 16. annum, cum è vita decederet, egit ſextum atque ſexageſimum, autoritate Stederburgenſis, quæ apud me permagnum momentum habet.

ſuſcitatum quoque eſſe in ipſius poſteris atque ſucceſſoribus, qui pro ſalute ac libertate Germaniæ, & vitâ fortuniſque omnium arma corripuerunt; & famam à majoribus per manus acceptam honeſtis rebus factiſque egregiis auxerunt, externumque dominatum à Rheni Moſellæque finibus exemplo ad poſteros memorabili prohibuerunt, ſocialiqve Germanorum bello decus atque robur addiderunt.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE